Pěstování třešně ptačí

Ing. Václav Hurt, Ph.D.

Prof. Ing. Petr Kantor, CSc.

Přednáška byla uskutečněna v rámci předmětu Pěstování účelových lesů a projektu INOBIO

Vlastnosti

- 20 – 30 m vysoký strom
- rovný plnodřevný kmen
- silný hlavní kořen a četné, bohatě větvené kořeny postranní
- **kořenový systém** kůlový až kuželovitý
- na podmáčených, mělkých a kamenitých půdách - plochý do hloubky max. 50 – 70 cm.

Stanoviště

- ve východním Holštýnsku - na velmi různých stanovištích: od hlíny až po jemnozrnné morénové písky
- nejvíce se jí daří na **čerstvých, dobře živinami zásobených** a hluboko uložených vrstvách **hlíny v morénových píscích**
- stanoviště bohatá na živiny obsahující **Ca**
- **NE** na střídavě vlhkých glejově měnící se půdách se zhutnělým horizontem

Zakládání porostu

- Při sázení se musí dbát, aby se nepoškodily kořeny. Obzvláště větší rány na kůlovém kořenu mohou způsobit hnilobu kořenů a kmene.
- Vhodnější **mladé sazenice**
- Třešně z přirozené obnovy - ptačí výsev - vykazují obzvláště dobrý růst.
- Vyzkoušeno je oplocení dobrých matečných stromů, pod kterými je odstraněn veškerý nárost .

Směsi dřevin a její spony

- V celých porostech, jednotlivě (např. u cest), v okrajích porostu nebo jako příměs.
- Rozestup řádků 13 m a rozestup v řadě 1,5 m
- Vzhledem k rychlému růstu v mládí se stává třešeň velmi brzy konkurenční dřevinou
- Nejlépe se jí daří tam, kde vyrůstá od začátku jako individuální dřevina. Směsné dřeviny se musí svým výškovým růstem přizpůsobit třešni.

Směsi dřevin a její spony

- U lesního úřadu Eutin (východní Holštýnsko – viz mapa) byl vyvinut model pro první zalesnění na hlinitém stanovišti a na živiny bohaté písčité půdy

- Vedle tří řad KL ve sponu 2x1 m následuje 9-12 řad BK popř. HB v rozpětí 1,6x0,8 m. (viz následující strana)

Ochrana porostů

- velmi odolný druh - netrpí žádnými chorobami
- RIZIKO:

- Útlak buření
- útlak ostatními dřevinami (viz Vlárský průsmyk)
- Škody zvěří – okus (a vytloukání)
- Vývraty
- hniloba kmene a kořenů
- vypouštění Gummi – obranná reakce
- černý mízotok

Využití třešňového dřeva

- Dřevo třešně ptačí má červenobílou běl a červenavě lesklé hnědé jádro
- **tvrdé, pevné, pružné a hodně houževnaté**

VYUŽITÍ:

- nábytek
- řezbářství a sochařství
- dekorativní soustružení potřeb pro domácnost
- člunky, hračky a částí hudebních nástrojů

Využití třešňového dřeva

- Cena kvalitních výřezů I. jakosti – **12 000** až **20 000** Kč/m^3 (Kupka, 2006)
- Dle Bluďovského - *průměrné ceny na dražbě v Bruchsalu (Bádensko-Württembersko) 10. 3. 1999:* **469** -DEM/ m^3 (**9 110 Kč**), *maximální* **1681** DEM/m^3 (**32 660 Kč**)

Nevýhoda:

- **nízké zastoupení v porostech:** → odvoz a prodej jednotlivých sortimentů je obtížný

Šlechtění a semenářství

- Semenářstvím a šlechtěním třešně ze zabýval Martin Hajnala ve své disertační práci (2007)
- roste v malých populacích (do 30 jedinců) - dle Hynka (2000) je tento počet nedostačený k zajištění minimální šlechtitelské populace a genetické diverzity
- na ekologicky optimálních stanovištích je ochrana třešně velice žádoucí i pro skupinový výskyt této dřeviny v počtu **20** stromů (Hajnala, 2007)
- přirozené zmlazování je pak nutno doplnit vhodným pěstovaným materiálem (Rotach 1999).

Šlechtění a semenářství

- Jednotlivé přežívající stromy je nutno plně chránit ***in situ***, alespoň do doby, než je jejich genetická informace uchována ***ex situ***.
- platí v případech, kdy skupina jedinců opakovaně plodí a následně se objeví dostatečná a životaschopná přirozená obnova)
- Semenné sady – po nástupu plodnosti lze provádět testování potomstev

Šlechtění a semenářství

Šlechtění třešně ptačí v Evropě

- Nejrozsáhlejší šetření zaměřené na genové zdroje a původnost druhu jsou realizovány ve Francii *(Demesure 1996).* - TR je jedním ze 4 pilotních druhů v programu zachování genetických zdrojů
- Německo - semenný sad ve Baden–Wűrttenbergu založený v roce 1957
- Další země: Švédsko, Španělsko, Itálie, Maďarsko, Rakousko, Belgie.

Šlechtění a semenářství

Šlechtění třešně ptačí v ČR

- Počátky šlechtění v 70. letech
- projekt NAZV EP 7138 „Šlechtění a pěstování třešně ptačí (*Prunus avium* L.) – na ČZU 1997-2000
- V rámci projektu založeny semenné sady z roubů výběrných stromů a klonové archivy (viz následující snímek)
- V letech 1998-2002 založeno 8 semenných sadů převážně v režii LČR

Šlechtění a semenářství

Semenné sady - v rámci NAZV EP 7138

- semenný sad LS LČR Lužná (z Křivoklátska)
- semenný sad VLS Velichov (z Doupovských hor)
- výzkumný klonový archiv na ŠLP v Kostelci n. Č. l. (z Bílých Karpat a přilehlých oblastí)
- výzkumný semenný sad na ŠLP v Kostelci n. Č. l. (z geneticky ověřených stromů ze SRN,
- semenný sad stejného původu Lesů města Prostějova,
- rezervní klonový archiv stejného původu na ŠLP v Kostelci n. Č. l.

Děkuji za pozornost